

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

1. srpna 2022 *

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Směrnice 2010/64/EU – Právo na tlumočení a překlad – Článek 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 – Pojem ‚podstatný dokument‘ – Směrnice 2012/13/EU – Právo na informace v trestním řízení – Článek 3 odst. 1 písm. d) – Oblast působnosti – Neprovedení směrnice do vnitrostátního práva – Přímý účinek – Listina základních práv Evropské unie – Článek 47 a čl. 48 odst. 2 – Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod – Článek 6 – Odsouzení k trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu trestu a probačním dohledem – Nesplnění povinností vyplývajících z režimu dohledu – Opomenutí přeložit podstatný dokument a nepřítomnost tlumočnicka při jeho vyhotovení – Zrušení odkladu výkonu trestu – Nepřeložení procesních úkonů týkajících se tohoto zrušení – Důsledky pro platnost uvedeného zrušení – Vada řízení sankcionovaná relativní neplatností“

Ve věci C-242/22 PPU,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Tribunal da Relação de Évora (odvolací soud v Évore, Portugalsko) ze dne 8. března 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 6. dubna 2022, v trestním řízení proti

TL,

za účasti:

Ministério Público,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Arabadžev, předseda senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora, L. Bay Larsen, místopředseda Soudního dvora vykonávající funkci soudců prvního senátu, I. Ziemele (zpravodajka) a A. Kumin, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 27. června 2022,

* Jednací jazyk: portugalština.

s ohledem na vyjádření předložená:

- za TL L. C. Estevesem, advogado,
- za portugalskou vládu P. Almeidou, P. Barros da Costa a C. Chambel Alves, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi B. Rechenou a M. Wasmeierem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 14. července 2022,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 1 až 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení (Úř. věst. 2010, L 280, s. 1), jakož i článku 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení (Úř. věst. 2012, L 142, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi TL a Ministério Público (Úřad státního zastupitelství, Portugalsko) ve věci důsledků neposkytnutí tlumočení a opomenutí překladu jednotlivých dokumentů týkajících se trestního řízení vedeného proti TL.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2010/64

- 3 Body 5 až 7, 9, 14, 17, 22 a 33 odůvodnění směrnice 2010/64 znějí:
 - „(5) Článek 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod [podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen ‚EÚLP‘)] a článek 47 Listiny základních práv Evropské unie [(dále jen ‚Listiny‘)] stanoví právo na spravedlivý proces. Ustanovení čl. 48 odst. 2 Listiny zaručuje respektování práva na obhajobu. Tato směrnice respektuje tato práva a měla by být v tomto smyslu prováděna.
 - (6) Přestože jsou všechny členské státy stranami EÚLP, zkušenost ukázala, že tato skutečnost sama o sobě nezaručuje vždy dostatečnou úroveň důvěry v systémy trestního soudnictví jiných členských států.
 - (7) Posílení vzájemné důvěry vyžaduje důslednější uplatňování práv a záruk stanovených v článku 6 EÚLP. Vyžaduje rovněž, aby se pomocí této směrnice a jiných opatření v Unii dále rozvíjely minimální normy stanovené v EÚLP a v Listině.

[...]

(9) Společná minimální pravidla by měla vést k posílení důvěry v systémy trestního soudnictví všech členských států, což by mělo vést k účinnější justiční spolupráci v atmosféře vzájemné důvěry. Taková společná minimální pravidla by měla být stanovena pro tlumočení a překlad v trestním řízení.

[...]

(14) Právo na tlumočení a překlad pro osoby, jež nemluví jazykem řízení nebo tomuto jazyku nerozumějí, stanoví článek 6 EÚLP, jak jej vykládá judikatura Evropského soudu pro lidská práva. Tato směrnice usnadňuje uplatňování tohoto práva v praxi. Proto je cílem této směrnice zajištění práva podezřelého nebo obviněného na tlumočení a na překlad v trestním řízení v zájmu zajištění jejich práva na spravedlivý proces.

[...]

(17) Tato směrnice by měla zajistit bezplatnou a přiměřenou jazykovou pomoc, jež umožní podezřelému nebo obviněnému, který nemluví jazykem trestního řízení nebo tomuto jazyku nerozumí, plně uplatnit právo na obhajobu a zaručit spravedlivé řízení.

[...]

(22) Tlumočení a překlad podle této směrnice by měly být zajištěny v rodném jazyce podezřelého nebo obviněného nebo v jakémkoli jiném jazyce, kterým mluví nebo kterému rozumí, aby mohl plně uplatnit právo na obhajobu a bylo zaručeno spravedlivé řízení.

[...]

(33) Ustanovení této směrnice, která odpovídají právům zaručeným EÚLP nebo Listinou, by měla být vykládána a prováděna v souladu s těmito právy ve světle příslušné judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie.“

4 Článek 1 směrnice 2010/64, nadepsaný „Předmět a oblast působnosti“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Tato směrnice stanoví pravidla týkající se práva na tlumočení a překlad v trestním řízení a v řízení o výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

2. Právo uvedené v odstavci 1 se vztahuje na každého od okamžiku, kdy ho příslušné orgány některého členského státu vyrozumí, prostřednictvím úředního oznámení nebo jinak, že je podezřelý nebo obviněný ze spáchání trestného činu, až do ukončení trestního řízení, čímž se rozumí pravomocné rozhodnutí o tom, zda daný podezřelý nebo obviněný uvedený trestný čin spáchal, včetně případného odsuzujícího rozsudku a rozhodnutí o opravném prostředku.“

5 Článek 2 této směrnice, nadepsaný „Právo na tlumočení“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby podezřelému nebo obviněnému, který nemluví jazykem trestního řízení nebo mu nerozumí, bylo bez prodlení poskytnuto tlumočení při trestním řízení před orgány činnými v trestním řízení, včetně policejního výslechu, všech soudních jednání a jiných nezbytných předběžných jednání.

2. Členské státy zajistí, aby v případech, kdy je to nezbytné pro zaručení spravedlivého řízení, bylo dostupné tlumočení komunikace mezi podezřelým nebo obviněným a jeho právním zástupcem, která je v přímé souvislosti s výsledkem či soudním jednáním v rámci řízení nebo s podáním opravného prostředku či jinými procesními úkony.

[...]

5. Členské státy zajistí, aby měl v souladu s postupy vnitrostátního práva podezřelý nebo obviněný právo vznést námitku proti rozhodnutí, že tlumočení není zapotřebí, a v případech, kdy bylo tlumočení poskytnuto, možnost podat stížnost na kvalitu tlumočení, nepovažuje-li ji za dostatečnou pro zaručení spravedlivého řízení.

[...]“

6 Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Právo na překlad podstatných dokumentů“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby podezřelému nebo obviněnému, který nerozumí jazyku daného trestního řízení, byl v přiměřené lhůtě poskytnut písemný překlad všech dokumentů, které jsou podstatné pro zajištění toho, aby byl schopen uplatnit své právo na obhajobu, a pro zaručení spravedlivého řízení.

2. Mezi podstatné dokumenty patří veškerá rozhodnutí zbavující danou osobu svobody, obvinění či obžaloba a veškeré rozsudky.

3. Příslušné orgány rozhodnou v jednotlivých případech, zda jsou podstatné i další dokumenty. Podezřelý nebo obviněný či jeho právní zástupce mohou za tímto účelem podat odůvodněný návrh.

[...]

5. Členské státy zajistí, aby měl v souladu s postupy vnitrostátního práva podezřelý nebo obviněný právo vznést námitku proti rozhodnutí, že tlumočení není zapotřebí, a v případech, kdy bylo tlumočení poskytnuto, možnost podat stížnost na kvalitu tlumočení, nepovažuje-li ji za dostatečnou pro zaručení spravedlivého řízení.

[...]“

Směrnice 2012/13

7 Body 5, 7, 8, 10, 19, 25, 40 až 42 odůvodnění směrnice 2012/13 uvádějí:

„(5) Článek 47 [Listiny] a článek 6 [EÚLP] zakotvují právo na spravedlivý proces. Ustanovení čl. 48 odst. 2 Listiny zaručuje respektování práva na obhajobu.

[...]

(7) Přestože jsou všechny členské státy stranami EÚLP, zkušenost ukázala, že tato skutečnost sama o sobě nezaručuje vždy dostatečnou úroveň důvěry v systémy trestního soudnictví jiných členských států.

(8) Posílení vzájemné důvěry vyžaduje podrobná pravidla pro ochranu procesních práv a záruk vyplývajících z Listiny a EÚLP.

[...]

(10) Společná minimální pravidla by měla vést k posílení důvěry v systémy trestního soudnictví všech členských států, což by mělo vést k účinnější justiční spolupráci v atmosféře vzájemné důvěry. Tato společná minimální pravidla by měla být stanovena pro oblast informací v trestním řízení.

[...]

(19) Příslušné orgány by měly podezřelého nebo obviněného neprodleně ústně či písemně informovat o [jejich] právech [...] Pro umožnění praktického a účinného výkonu těchto práv je tyto informace třeba poskytovat v průběhu řízení neprodleně a nejpozději předtím, než je podezřelý nebo obviněný poprvé úředně vyslýchán [...]

[...]

(25) Členské státy by měly při poskytování informací podle této směrnice a v souladu se standardy stanovenými směrnicí 2010/64/EU zajistit podezřelému nebo obviněnému v případě potřeby překlad a tlumočení do jazyka, kterému rozumí.

[...]

(40) Tato směrnice stanoví minimální pravidla. Členské státy mohou práva v ní stanovená rozšířit s cílem poskytovat vyšší úroveň ochrany také v případech, jimiž se tato směrnice výslovně nezabývá. Úroveň ochrany by nikdy neměla být nižší než normy stanovené EÚLP v souladu s tím, jak je vykládá judikatura Evropského soudu pro lidská práva.

(41) Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje zásady uznané v Listině. Tato směrnice usiluje především o podporu práva na svobodu, práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu. Měla by být odpovídajícím způsobem provedena.

(42) Ustanovení této směrnice v případech, která odpovídají právům zaručeným EÚLP, by měla být vykládána a prováděna v souladu s těmito právy, jak je vykládá judikatura Evropského soudu pro lidská práva.“

8 Článek 1 této směrnice, nadepsaný „Předmět“, stanoví:

„Tato směrnice stanoví pravidla týkající se práva podezřelých a obviněných na informace o jejich právech v trestním řízení a o obvinění proti nim [...]“

9 Článek 2 uvedené směrnice, nadepsaný „Oblast působnosti“, v odstavci 1 stanoví:

„Tato směrnice se použije na každého od okamžiku, kdy ho příslušné orgány některého členského státu uvědomí, že je podezřelý nebo obviněný ze spáchání trestného činu, až do ukončení řízení, čímž se rozumí pravomocné rozhodnutí o tom, zda daný podezřelý nebo obviněný uvedený trestný čin spáchal, včetně případného odsuzujícího rozsudku a rozhodnutí o opravném prostředku.“

10 Článek 3 téže směrnice, nadepsaný „Právo na informace o právech“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby byl každý podezřelý nebo obviněný neprodleně informován alespoň o následujících procesních právech, jak jsou uplatňována podle jejich vnitrostátního práva, aby tato práva mohla být účinně uplatněna:

[...]

d) o právu na tlumočení a překlad;

[...]

2. Členské státy zajistí, aby byly informace uvedené v odstavci 1 poskytovány ústně nebo písemně a vyjádřeny srozumitelně a přístupně, s ohledem na jakékoli zvláštní potřeby zranitelných podezřelých či zranitelných obviněných.“

Portugalské právo

11 Článek 92 Código do Processo Penal (trestní řád, dále jen „CPP“), nadepsaný „Jednací jazyk a ustanovení tlumočnicka“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Při písemných a ústních procesních úkonech je používán portugalský jazyk, jinak jsou neplatné.

2. Pokud se má řízení účastnit osoba, která nezná nebo neovládá portugalský jazyk, je této osobě bezplatně ustanoven vhodný tlumočnick [...].“

12 Článek 120 CPP stanoví:

„1. Jakékoli jiné neplatnosti než té, která je uvedena v předchozím článku, se musí dotyčná osoba dovolávat a podléhá pravidlům stanoveným tímto článkem a článkem následujícím.

2. Kromě těch neplatností, které jsou sankcionovány v jiných právních předpisech, představují níže uvedené situace neplatnosti, jichž je třeba se dovolávat:

[...]

c) neustanovení tlumočnicka v případech, kdy je to podle zákona povinné.

[...]

3. Neplatností uvedených v předchozích odstavcích je třeba se dovolávat:

a) v případě neplatnosti úkonu prováděného za přítomnosti dotčené osoby, a to před ukončením úkonu;

[...].“

- 13 Článek 122 CPP, nadepsaný „Účinky neplatnosti“, v odstavci 1 stanoví:
„Neplatnost má za následek neplatnost úkonu, ve kterém se nachází, jakož i úkonů na něm závislých a těch, které by mohl ovlivnit.“
- 14 Článek 196 CPP týkající se „Prohlášení o totožnosti a pobytu“ („*Termo de Identidade e Residência*“, dále jen „PTP“) zní následovně:
„1. Justiční orgán nebo orgán kriminální policie vyhotoví v rámci řízení s každou obviněnou osobu [PTP], i když již byla tato osoba identifikována [...]
2. Obviněná osoba uvede [...] místo svého pobytu, výkonu práce nebo jiné zvolené bydliště.
3. V prohlášení musí být uvedeno, že osobě, vůči níž směřuje důvodné podezření ze spáchání trestného činu, byly sděleny následující informace a povinnosti:
a) povinnost dostavit se k příslušnému orgánu nebo mu být k dispozici, kdykoli to vyžaduje zákon, nebo je-li za tímto účelem řádně předvolán;
b) povinnost nezměnit místo pobytu nebo se z něj nevzdálit na dobu delší než pět dní, aniž oznámí nové místo pobytu nebo místo, kde se nachází,
c) následná doručování budou prováděna obyčejným dopisem na adresu uvedenou v odstavci 2, ledaže osoba, vůči níž směřuje důvodné podezření ze spáchání trestného činu, sdělí jinou adresu, a to prostřednictvím žádosti předané nebo zaslané doporučeně kanceláři soudu, u něhož se v daném okamžiku nachází spis ve věci;
d) nesplnění výše uvedených ustanovení opravňuje k zastoupení obviněného obhájcem při všech procesních úkonech, kterých je obviněný oprávněn nebo povinen se osobně účastnit, jakož i vedení soudního řízení v jeho nepřítomnosti [...];
e) v případě odsouzení zaniká [PTP] až se zánikem výkonu trestu.
[...]"

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 15 Dne 10. července 2019 bylo proti TL, moldavskému státnímu příslušníkovi, který neovládal portugalský jazyk, vzneseno v Portugalsku obvinění z trestných činů odporu a nátlaku vůči úřední osobě, nebezpečného řízení silničního vozidla a řízení bez zákonného řidičského oprávnění. Protokol o zahájení vyšetřování byl přeložen do rumunštiny, úředního jazyka Moldavska.
- 16 Ve stejný den bylo příslušnými orgány učiněno PTP, a to bez pomoci tlumočnicka, a aniž byl tento dokument přeložen do rumunštiny.
- 17 Rozsudkem ze dne 11. července 2019, který nabyl právní moci dne 26. září 2019, byl TL podmíněně odsouzen k trestu odnětí svobody v délce tří let s dohledem se zkušební dobou ve stejné délce, k vedlejšímu trestu zákazu řízení motorových vozidel po dobu dvanácti měsíců a k peněžitému trestu ve výši 6 eur za každý den 80 denní sazby, tedy v celkové výši 480 eur. Během jednání využil TL pomoci právního zástupce, jakož i tlumočnicka.

- 18 Za účelem výkonu režimu dohledu uloženého rozsudkem ze dne 11. července 2019 se příslušné orgány marně pokoušely kontaktovat TL na adrese uvedené v PTP.
- 19 TL byl tedy předvolán usnesením Tribunal Judicial da Comarca de Beja (okresní soud v Beja) ze dne 7. ledna 2021, doručeným dne 12. ledna 2021 na adresu uvedenou v PTP, aby byl vyslechnut ohledně nedodržení povinností režimu dohledu uložených rozsudkem ze dne 11. července 2019. Dne 6. dubna 2021 bylo na téže adrese provedeno nové doručení usnesení. Tyto dvě doručované písemnosti byly vyhotoveny v portugalštině.
- 20 Když se TL v uvedený den nedostavil, zrušil tento soud odklad výkonu trestu usnesením ze dne 9. června 2021. Toto usnesení, které bylo doručeno dne 25. června 2021 v portugalštině TL na adresu uvedenou v PTP, jakož i jeho právnímu zástupci, nabylo právní moci dne 20. září 2021.
- 21 Dne 30. září 2021 byl TL zadržen na své nové adrese za účelem výkonu trestu odnětí svobody. Od tohoto data je uvězněn.
- 22 Poté, co si dne 11. října 2021 TL zvolil nového právního zástupce, podal dne 18. listopadu 2021 návrh na určení neplatnosti, a to zejména PTP, usnesení ze dne 7. ledna 2021, kterým byl předvolán, jakož i usnesení ze dne 9. června 2021 o zrušení odkladu výkonu trestu.
- 23 Na podporu tohoto návrhu TL uvedl, že z důvodu změny místa pobytu, k čemuž došlo po sepsání PTP, nemohl být k zastížení na adrese v něm uvedené, a tudíž mu nemohla být usnesení doručena. Upřesnil, že změnu svého místa pobytu nesdělil, protože si nebyl vědom povinnosti tak učinit, jakož i důsledků nesplnění této povinnosti, neboť PTP, v němž byla tato povinnost a tyto důsledky stanoveny, mu nebylo přeloženo do rumunštiny. Kromě toho mu při této příležitosti ani při sdělení obvinění nebyl nápomocen tlumočnick. Nakonec ani usnesení ze dne 7. ledna 2021, kterým byl předvolán po nesplnění povinností vyplývajících z režimu dohledu, ani usnesení o zrušení odkladu výkonu trestu ze dne 9. června 2021 nebyly přeloženy do jazyka, kterým by hovořil nebo kterému by rozuměl.
- 24 Tribunal Judicial da Comarca de Baja (okresní soud v Beja), který uvedený návrh projednával v prvním stupni, ho zamítl s odůvodněním, že pokud byly zjištěny vady řízení namítané TL, byly zhojeny, neboť se jich dotčený účastník nedovolával ve lhůtě stanovené v čl. 120 odst. 3 CPP.
- 25 Předkládající soud, k němuž bylo podáno odvolání proti tomuto rozhodnutí v prvním stupni, má pochybnosti o slučitelnosti tohoto vnitrostátního ustanovení se směrnicemi 2010/64 a 2012/13 ve spojení s článkem 6 EÚLP.
- 26 Zprvé tento soud konstatuje, že tyto směrnice dosud nebyly provedeny do portugalského práva, ačkoli lhůty pro jejich provedení již uplynuly. Má však za to, že relevantním ustanovením uvedených směrnic musí být přiznán přímý účinek, a použijí se tedy přímo na spor v původním řízení, jelikož jsou bezpodmínečná, dostatečně jasná a přesná a přiznávají jednotlivcům právo na tlumočení, překlad a informace v rámci trestního řízení.
- 27 Zadruhé se předkládající soud domnívá, že úkony dotčené v původním řízení, a sice PTP, jakož i usnesení ze dne 7. ledna 2021, kterým byl předvolán TL, a usnesení o zrušení odkladu výkonu trestu ze dne 9. června 2021 spadají pod pojem „podstatné dokumenty“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 a 2 směrnice 2010/64 z důvodu významu úkonů této povahy pro právo na obhajobu osob, vůči nimž směřuje důvodné podezření ze spáchání trestného činu a s ohledem na procesní informace v nich

uvedené. V této souvislosti zvláště poukazuje na to, že jsou prostřednictvím PTP dotčené osobě poskytovány informace o jejich povinnostech ohledně místa pobytu, a zejména povinnost sdělit orgánům jakoukoli změnu adresy.

- 28 Vzhledem k těmto úvahám si předkládající soud klade otázku, zda je třeba vyloučit použití vnitrostátních právních předpisů dotčených v původním řízení v rozsahu, v němž stanovují, že musí být vady řízení spojené s neposkytnutím tlumočení a opomenutím překladu podstatných dokumentů do jazyka, kterému dotyčná osoba rozumí, namítnuty ve stanovených prekluzivních lhůtách.
- 29 Za těchto podmínek se Tribunal da Relação de Évora (odvolací soud v Évore, Portugalsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Lze články 1 až 3 směrnice 2010/64 a článek 3 směrnice [2012/13], samostatně nebo ve spojení s článkem 6 [EÚLP], vykládat v tom smyslu, že nebrání ustanovení vnitrostátního práva, které sankcionuje neustanovení tlumočnicka a nepřeložení podstatných procesních úkonů obviněnému, jenž nerozumí jazyku řízení, relativní neplatností, jíž je třeba se dovolat, a které umožňuje tyto vady zhojit uplynutím času?“

K žádosti o použití naléhavého řízení o předběžné otázce

- 30 Předkládající soud navrhl, aby tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce podle čl. 23a prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie a článku 107 jednacího řádu Soudního dvora.
- 31 V projednávaném případě je třeba konstatovat, že jsou splněny podmínky stanovené pro použití tohoto postupu.
- 32 Zaprvé se totiž žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týká výkladu ustanovení směrnic 2010/64 a 2012/13, které spadají do oblastí uvedených v hlavě V části třetí SFEU, týkající se prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Tato žádost tedy může být předmětem naléhavého řízení o předběžné otázce.
- 33 Zadruhé, pokud jde o kritérium naléhavosti, z ustálené judikatury vyplývá, že toto kritérium je splněno, pokud je osoba dotčená v původním řízení ke dni podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce zbavena svobody a její ponechání ve vazbě závisí na výsledku sporu v původním řízení [rozsudek ze dne 28. dubna 2022, C a CD (Právní překážky výkonu rozhodnutí o předání), C-804/21 PPU, EU:C:2022:307, bod 39, jakož i citovaná judikatura].
- 34 Z popisu skutkového stavu poskytnutého předkládajícím soudem přitom vyplývá, že TL, osoba dotčená v původním řízení byla ke dni podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce zbavena svobody.
- 35 Kromě toho se předkládající soud táže Soudního dvora na to, zda je slučitelné s unijním právem použití vnitrostátních právních předpisů, které za takových podmínek, jako jsou podmínky dotčené ve věci v původním řízení, umožňují dovolávat se určitých vad, k nimž došlo v rámci trestního řízení a které vedly zejména ke zrušení odkladu výkonu trestu odnětí svobody, k němuž

byla dotčená osoba odsouzena, jen ve stanovených lhůtách, tak aby mohl tento soud v závislosti na odpovědi Soudního dvora na položenou otázku zrušit vadné úkony, a v důsledku toho nařídit propuštění TL.

- 36 Za těchto okolností rozhodl první senát Soudního dvora dne 12. května 2022 na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta vyhovět návrhu předkládajícího soudu na projednání této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení.

K předběžné otázce

- 37 I když předkládající soud v rámci postupu spolupráce podle článku 267 SFEU omezil po formální stránce svou otázku na výklad konkrétních ustanovení unijního práva, nebrání taková skutečnost Soudnímu dvoru, aby předkládajícímu soudu poskytl všechny prvky výkladu tohoto práva, které mohou být užitečné pro rozhodnutí ve věci, která mu byla předložena, bez ohledu na to, zda je tento soud ve své otázce zmínil. V tomto ohledu přísluší Soudnímu dvoru, aby ze všech poznatků předložených vnitrostátním soudem, zejména pak z odůvodnění předkládacího rozhodnutí, vytěžil ty prvky uvedeného práva, které je s přihlédnutím k předmětu sporu v původním řízení třeba vyložit (rozsudek ze dne 15. července 2021, *DocMorris*, C-190/20, EU:C:2021:609, bod 23 a citovaná judikatura).
- 38 Vzhledem k tomu, že se předběžná otázka týká článků 1 až 3 směrnice 2010/64 a článku 3 směrnice 2012/13, posuzovaných samostatně nebo ve spojení s článkem 6 EÚLP, je třeba připomenout, že toto ustanovení zaručuje právo na spravedlivý proces a respektování práv na obhajobu, což na základě tohoto čl. 6 odst. 3 zahrnuje právo každého obviněného být neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu, jakož i mít bezplatnou pomoc tlumočníka, jestliže nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví.
- 39 Dále čl. 52 odst. 3 Listiny stanoví, že pokud Listina obsahuje práva odpovídající právům zaručeným EÚLP, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim příkládá uvedená úmluva. Mimoto podle vysvětlení k článku 47 a čl. 48 odst. 2 Listiny, která, jak vyplývá z čl. 6 odst. 1 třetího pododstavce SEU a čl. 52 odst. 7 Listiny, musí být vzata v úvahu při jejím výkladu, odpovídají tato ustanovení čl. 6 odst. 1 a čl. 6 odst. 2 a 3 EÚLP [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. listopadu 2021, *IS (Protiprávnost předkládacího rozhodnutí)*, C-564/19, EU:C:2021:949, bod 101].
- 40 Kromě toho, pokud jde o výklad směrnic dotčených v projednávané věci, je třeba připomenout, že podle bodů 5 až 7, 9 a 33 odůvodnění a článku 1 směrnice 2010/64, jakož i podle bodů 5, 7, 8, 10 a 42 odůvodnění a článku 1 směrnice 2012/13 mají tyto směrnice za cíl stanovit společná minimální pravidla v oblasti ochrany procesních záruk a práv vyplývajících z článku 47 a čl. 48 odst. 2 Listiny, jakož i z článku 6 EÚLP zejména v oblastech tlumočení, překladu a informování v rámci trestního řízení, a že tato pravidla by měla být vykládána a prováděna konzistentně s těmito právy a zárukami za účelem posílení vzájemné důvěry v systémy trestního soudnictví členských států a zvýšení účinnosti justiční spolupráce v této oblasti.
- 41 Článek 2 odst. 1 směrnice 2010/64 tak vyžaduje, aby členské státy zajistily, aby bylo podezřelému nebo obviněnému, který nemluví jazykem trestního řízení nebo mu nerozumí, bez prodlení poskytnuto tlumočení při trestním řízení před orgány činnými v trestním řízení, zatímco čl. 3 odst. 1 této směrnice vyžaduje, aby zajistily, aby byl podezřelému nebo obviněnému, který

tomuto jazyku nerozumí, v přiměřené lhůtě poskytnut písemný překlad všech dokumentů, které jsou podstatné pro zajištění toho, aby byl schopen uplatnit své právo na obhajobu, a pro zaručení spravedlivého řízení. Pokud jde o čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2012/13, ukládá členským státům, aby zajistily, aby byl každý podezřelý nebo obviněný neprodleně informován o svém právu na tlumočení a překlad, tak aby mohlo být toto právo účinně uplatněno.

- 42 Je tudíž třeba konstatovat, že zaprvé předmětem věci v původním řízení jsou zejména tato ustanovení čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64, jakož i čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2012/13 a zadruhé tato ustanovení konkretizují základní práva na spravedlivý proces a respektování práv na obhajobu, tak jak jsou zakotvena zejména v článku 47 a čl. 48 odst. 2 Listiny, a musí být vykládána ve světle těchto článků.
- 43 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že se předkládající soud v podstatě táže, zda čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64, jakož i čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2012/13 ve světle článku 47 a čl. 48 odst. 2 Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které se porušení práv zakotvených v uvedených ustanoveních těchto směrnic může účelně dovolávat pouze nositel těchto práv a musí se ho dovolávat ve stanovené prekluzivní lhůtě.
- 44 V tomto ohledu je třeba nejprve uvést, že z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že TL nebyl při vyhotovení PTP poskytnut tlumočnick a že mu tento dokument nebyl přeložen do jazyka, kterým mluví nebo mu rozumí. Kromě toho ani usnesení ze dne 7. ledna 2021, kterým byl předvolán po údajném nesplnění povinností vyplývajících z režimu dohledu, ani usnesení o zrušení odkladu výkonu trestu ze dne 9. června 2021 nebyla přeložena do jazyka, kterému TL rozumí.
- 45 Dále, i když předkládací rozhodnutí výslovně neuvádí, že TL nebyl při sdělení obvinění informován o svém právu na tlumočení a překlad podstatných dokumentů trestního řízení vedeného proti němu, zdá se, že předkládající soud vychází z implicitního předpokladu, že taková informace chyběla, a proto se táže Soudního dvora nejen na výklad směrnice 2010/64, ale rovněž na výklad směrnice 2012/13.
- 46 Nakonec toto rozhodnutí upřesňuje, že čl. 92 odst. 2 CPP použitelný na skutkový stav v původním řízení nařizuje přidělení tlumočnicka v řízeních týkajících se osoby, která nezná nebo neovládá portugalský jazyk, a že podle článku 120 CPP nepřidělení tlumočnicka při úkonu prováděném za přítomnosti dotyčné osoby může mít za následek neplatnost tohoto úkonu při splnění dvou podmínek, a to že zaprvé návrh na neplatnost podá tato osoba a zadruhé tento návrh je předložen před ukončením uvedeného úkonu.
- 47 Otázku, která byla přeformulována v bodě 43 tohoto rozsudku, je tudíž třeba posoudit s ohledem na tento kontext.
- 48 Za účelem zodpovězení této otázky je třeba v první řadě konstatovat, že i v případě, že čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64, jakož i čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2012/13 nebyly provedeny či byly provedeny neúplně do portugalského právního řádu, což je případ, který považuje předkládající soud za prokázaný, zatímco ho portugalská vláda zřejmě zpochybňuje, se TL může dovolávat práv vyplývajících z těchto ustanovení, neboť tato ustanovení mají, jak uvedl tento soud i všichni zúčastnění v řízení před Soudním dvorem, přímý účinek.
- 49 Je totiž třeba připomenout, že ve všech případech, kdy se ustanovení směrnice z hlediska svého obsahu jeví jako bezpodmínečná a dostatečně přesná, jsou jednotlivci oprávněni dovolávat se jich před vnitrostátním soudem vůči dotyčnému členskému státu, a to ať již v případě, že stát směrnicí

včas neprovedl do vnitrostátního práva, tak i v případě, že ji provedl nesprávně (rozsudek ze dne 14. ledna 2021, RTS infra a Aannemingsbedrijf Norré-Behaegel, C-387/19, EU:C:2021:13, bod 44, jakož i citovaná judikatura).

- 50 V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že ustanovení unijního práva je bezpodmínečné, jestliže ukládá povinnost, která není vázána na žádnou podmínku, a při jejím plnění ani v jejích účincích není podmíněna žádným aktem ze strany orgánů Unie nebo členských států, a dále že je dostatečně přesné, aby se jej mohl právní subjekt dovolávat a aby jej mohl uplatnit soud, jestliže ukládá povinnost jednoznačným způsobem (rozsudek ze dne 14. ledna 2021, RTS infra a Aannemingsbedrijf Norré-Behaegel, C-387/19, EU:C:2021:13, bod 46, jakož i citovaná judikatura).
- 51 Soudní dvůr kromě toho rozhodl, že i když směrnice ponechává členským státům určitý prostor pro uvážení při jejím provádění, ustanovení této směrnice lze považovat za přesné a bezpodmínečné, pokud členským státům jednoznačně ukládá přesnou povinnost dosáhnout výsledku, který není vázán na žádnou podmínku, co se týče použití pravidla v něm obsaženého (rozsudek ze dne 14. ledna 2021, RTS infra a Aannemingsbedrijf Norré-Behaegel, C-387/19, EU:C:2021:13, bod 47, jakož i citovaná judikatura).
- 52 Vzhledem k tomu, že čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64, jakož i čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2012/13 stanoví, jak uvedl generální advokát v bodech 58 až 62 svého stanoviska, přesně a bezpodmínečně obsah a rozsah práv podezřelých nebo obviněných osob na tlumočení a překlad podstatných dokumentů, jakož i na informování o těchto dvou právech, je třeba mít za to, že tato ustanovení mají přímý účinek, takže každá osoba, které přísluší tato práva, se jich může dovolávat vůči členskému státu před vnitrostátními soudy.
- 53 V druhé řadě je třeba uvést, že tři procesní úkony dotčené v původním řízení, tedy PTP, usnesení ze dne 7. ledna 2021, kterým byl TL předvolán, a usnesení o zrušení odkladu výkonu trestu ze dne 9. června 2021 spadají do oblasti působnosti směrnic 2010/64 a 2012/13, a zejména představují podstatné dokumenty, jejichž písemný překlad měl být poskytnut TL na základě čl. 3 odst. 1 první z těchto směrnic.
- 54 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 1 odst. 2 směrnice 2010/64, jakož i čl. 2 odst. 1 směrnice 2012/13 se práva, která jsou v nich přiznána, vztahují na každého od okamžiku, kdy ho příslušné orgány některého členského státu vyrozumí, že je podezřelý nebo obviněný ze spáchání trestného činu až do ukončení trestního řízení, čímž se rozumí pravomocné rozhodnutí o tom, zda podezřelý nebo obviněný trestný čin, pro který je souzen, spáchal, včetně případného odsuzujícího rozsudku a rozhodnutí o opravném prostředku.
- 55 Z ustanovení citovaných v předchozím bodě tak vyplývá, že se tyto směrnice vztahují na trestní řízení v rozsahu, v němž mají za cíl určit, zda podezřelá nebo obviněná osoba spáchala trestný čin [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. prosince 2021, AB a další (Zrušení amnestie), C-203/20, EU:C:2021:1016, bod 69].
- 56 Naproti tomu postup, jehož předmětem není určení trestní odpovědnosti osoby, jako je postup legislativní povahy týkající se zrušení amnestie nebo soudní řízení, jehož předmětem je přezkum souladu tohoto zrušení s vnitrostátní ústavou, nemůže spadat do působnosti směrnice 2012/13 [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. prosince 2021, AB a další (Zrušení amnestie), C-203/20, EU:C:2021:1016, body 70 a 71].

- 57 Stejně tak takové zvláštní řízení, jako je řízení o uznání pravomocného soudního rozhodnutí vydaného soudem jiného členského státu, jehož překlad již dotčená osoba obdržela v souladu s článkem 3 směrnice 2010/64, nespadá do působnosti této směrnice, neboť jednak takové řízení probíhá z podstaty věci až po konečném rozhodnutí o tom, zda podezřelý nebo obviněný spáchal trestný čin, pro který je souzen, či případně po jeho odsouzení, a jednak nový překlad tohoto soudního rozhodnutí není nezbytný pro ochranu práva na obhajobu nebo práva na účinnou soudní ochranu dotyčné osoby, a není proto odůvodněný z hlediska cílů sledovaných touto směrnicí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. června 2016, Balogh, C-25/15, EU:C:2016:423, body 37 až 40).
- 58 V této souvislosti, jak je uvedeno zejména v bodech 14, 17 a 22 odůvodnění směrnice 2010/64, je cílem této směrnice zajistit podezřelým nebo obviněným osobám, jež nemluví jazykem řízení nebo tomuto jazyku nerozumějí, právo na tlumočení a překlad, a to usnadněním uplatňování tohoto práva, aby těmto osobám bylo zajištěno právo na spravedlivý proces. Článek 3 odst. 1 a 2 této směrnice tak stanoví, že členské státy zajistí, aby tyto osoby měly v přiměřené lhůtě k dispozici písemný překlad všech podstatných dokumentů, což zahrnuje zejména veškerá rozhodnutí o zbavení osobní svobody, všechna obvinění nebo obžaloby a veškeré rozsudky, které byly vůči nim vydány, aby mohly uplatnit své právo na obhajobu a aby byla zaručena spravedlivost řízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. června 2016, Balogh, C-25/15, EU:C:2016:423, bod 38).
- 59 Je přitom třeba konstatovat, že na rozdíl od situací dotčených ve věcech, ve kterých byly vydány rozsudky ze dne 16. prosince 2021, AB a další (Zrušení amnestie) (C-203/20, EU:C:2021:1016), a ze dne 9. června 2016, Balogh (C-25/15, EU:C:2016:423), tři procesní úkony dotčené ve věci v původním řízení, jak v podstatě uvedli jak předkládající soud, tak všichni zúčastnění, kteří předložili vyjádření v řízení před Soudním dvorem, jsou nedílnou součástí řízení, které prokázalo trestní odpovědnost TL, a použití směrnic 2010/64 a 2012/13 na tyto úkony je plně odůvodněno cíli, které sledují.
- 60 Pokud jde tak na jedné straně o PTP, z předkládacího rozhodnutí, jakož i z článku 196 CPP vyplývá, že toto prohlášení, které je učiněno, jakmile je určité osobě sděleno obvinění v rámci trestního řízení, představuje předběžné donucovací opatření, které zahrnuje řadu povinností pro tuto osobu, jakož i procesní důsledky v případě nesplnění těchto povinností, a které umožňuje zejména příslušným orgánům seznámit se s adresou, na níž má být tato osoba k dispozici, přičemž má tato osoba mimo jiné povinnost v tomto ohledu ohlásit jakoukoli změnu. Toto donucovací opatření zůstává v platnosti až do zániku výkonu trestu, ke kterému je případně odsouzena tato osoba. Nedodržení uvedeného donucovacího opatření tak může vést ke zrušení odkladu výkonu uloženého trestu. Vzhledem k důležitým povinnostem a důsledkům, které pro dotyčnou osobu z PTP vyplývají v průběhu trestního řízení, a vzhledem k tomu, že o této povinnosti a důsledcích byl vyznačen tímto prohlášením, má předkládající soud správně za to, že takový dokument představuje podstatný dokument ve smyslu čl. 3 odst. 1 a 2 směrnice 2010/64, přičemž odstavec 3 tohoto článku ostatně upřesňuje, že „příslušné orgány rozhodnou v jednotlivých případech, zda jsou podstatné i další dokumenty“.
- 61 Podle čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64 měl tudíž TL právo na písemný překlad PTP, jakož i na tlumočení při vyhotovování tohoto prohlášení. Kromě toho měl TL podle čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2012/13 právo být o těchto právech informován. V posledně uvedeném ohledu z bodu 19 odůvodnění uvedené směrnice vyplývá, že informace uvedené v této směrnicí je třeba poskytovat v průběhu řízení neprodleně a nejpozději před tím, než je podezřelý nebo obviněný poprvé úředně vyslýchán, a to za účelem umožnění praktického a účinného výkonu jeho procesních práv.

- 62 Ačkoli portugalská vláda při jednání před Soudním dvorem uvedla, že práva stanovená ustanoveními zmíněnými v předchozím bodě jsou obecně respektována v rámci trestních řízení, která jsou vedena v Portugalsku proti osobám, které nerozumí portugalštině, z předkládacího rozhodnutí však vyplývá, že tomu tak v situaci dotčené ve věci v původním řízení nebylo, protože TL nebyl informován o povinnosti stanovené v článku 196 CPP neměnit místo pobytu bez nahlášení své nové adresy, a že tak tuto povinnost nemohl splnit. V důsledku toho se ho orgány příslušné ke kontrole plnění povinností režimu dohledu marně pokoušely kontaktovat na adrese uvedené v PTP. Stejně tak usnesení ze dne 7. ledna 2021 obsahující předvolání po údajném nesplnění povinností vyplývajících z režimu dohledu a usnesení o zrušení odkladu výkonu trestu ze dne 9. června 2021 byla doručena na tuto adresu, a nikoliv na adresu nového místa pobytu, což znemožnilo TL seznámit se s těmito usneseními.
- 63 Na druhé straně je třeba konstatovat, jak uvedly portugalská vláda a Komise, že uvedená usnesení představují procesní úkony, které doplňují odsouzení dotčené osoby a které jsou ještě součástí trestního řízení ve smyslu směrnic 2010/64 a 2012/13.
- 64 V tomto ohledu je použití směrnic 2010/64 a 2012/13 na procesní úkony týkající se případného zrušení odkladu výkonu trestu odnětí svobody, ke kterému byla dotčená osoba odsouzena, aniž jí bylo umožněno porozumět podstatným dokumentům, které byly vyhotoveny v průběhu trestního řízení, nezbytné s ohledem na cíl těchto směrnic zajistit dodržování práva na spravedlivý proces, jak je zakotveno v článku 47 Listiny, jakož i práv na obhajobu zaručených v čl. 48 odst. 2 Listiny, a posílit tak vzájemnou důvěru v systémy trestního soudnictví členských států v zájmu zvýšení účinnosti justiční spolupráce v této oblasti.
- 65 Tato základní práva by totiž byla porušena, pokud by byla osoba, která byla odsouzena za trestný čin k trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu trestu odnětí svobody s dohledem – z důvodu chybějícího překladu předvolání nebo nepřítomnosti tlumočnicka na jednání ohledně případného zrušení tohoto odkladu – zbavena možnosti být vyslechnuta zejména ohledně důvodů, pro které nesplnila povinnosti režimu dohledu. Taková možnost tak na jedné straně předpokládá, že dotčená osoba obdrží předvolání k jednání za účelem případného zrušení odkladu výkonu trestu v jazyce, kterým mluví nebo mu rozumí, když v opačném případě nemůže být považována za řádně předvolanou a informovanou o důvodech tohoto předvolání, a na druhé straně, že může v případě potřeby využít při tomto jednání tlumočnicka, aby mohla účinně vysvětlit důvody nesplnění povinností režimu dohledu, přičemž tyto důvody mohou být případně legitimní, a odůvodňovat tak zachování odkladu výkonu trestu.
- 66 Dále vzhledem k tomu, že rozhodnutí o zrušení odkladu výkonu trestu má za následek výkon trestu odnětí svobody uložený dotčené osobě, musí být toto rozhodnutí rovněž přeloženo, pokud tato osoba nemluví jazykem řízení nebo mu nerozumí, a to zejména proto, aby mohla porozumět důvodům, na nichž je uvedené rozhodnutí založeno, a případně proti němu podat opravný prostředek.
- 67 Tento výklad je potvrzen systematikou směrnice 2010/64. Pokud totiž podle čl. 1 odst. 2 tato směrnice výslovně odkazuje na „odsuzující rozsudek“, a pokud podle jejího čl. 3 odst. 2 pojem „podstatné dokumenty“ výslovně zahrnuje „veškerá rozhodnutí zbavující danou osobu svobody“, bylo by nekonzistentní vyloučit z oblasti působnosti této směrnice úkony týkající se možného zrušení odkladu výkonu trestu, jelikož tyto úkony mohou v konečném důsledku vést ke skutečnému uvěznění dotčené osoby, a tím k nejvýznamnějšímu zásahu do jejích základních práv v rámci trestního řízení.

- 68 Soudní dvůr již ostatně rozhodl, že pakliže je procesní úkon adresován určité osobě pouze v jazyce příslušného řízení, ačkoli tato osoba tento jazyk neovládá, nemůže tato osoba porozumět tomu, z čeho je viněna, a nemůže tedy platně vykonávat své právo na obhajobu, pokud nemá k dispozici překlad uvedeného úkonu do jazyka, kterému rozumí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. října 2017, *Sleutjes*, C-278/16, EU:C:2017:757, bod 33).
- 69 V projednávané věci přitom z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že ani usnesení ze dne 7. ledna 2021, kterým byl TL předvolán, ani usnesení o zrušení odkladu výkonu trestu ze dne 9. června nebyly přeloženy do rumunštiny. Mimoto je patrné, že TL nebyl informován o právu na překlad těchto usnesení. Nakonec ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, nevyplývá, že by TL během jednání o nesplnění povinností režimu dohledu bylo poskytnuto tlumočení nebo byl dokonce o tomto právu informován.
- 70 Za těchto podmínek a jak vyplývá z bodů 61 až 69 tohoto rozsudku, byla práva, která TL vyvozuje z čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64, jakož i z čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2012/13, v trestním řízení dotčeném v původním řízení porušena.
- 71 Ve třetí řadě, pokud jde o důsledky těchto porušení, ze zjištění předkládacího soudu vyplývá, že porušení práva na tlumočení představuje v portugalském právním řádu procesní vadu, která má podle článku 120 CPP za následek relativní neplatnost příslušných procesních úkonů. Nicméně podle odst. 2 písm. c) tohoto článku je na dotyčné osobě, aby se dovolávala porušení dotčeného práva. Kromě toho podle odst. 3 písm. a) téhož článku musí být tato vada řízení namítána, pokud jde o návrh na prohlášení neplatnosti úkonu, u jehož vyhotovení byla dotyčná osoba přítomna, před dokončením tohoto úkonu pod hrozbou prekluze.
- 72 V odpovědi na otázku položenou Soudním dvorem na jednání portugalská vláda potvrdila, že článek 120 CPP je rovněž použitelný na uplatnění vad vyplývajících z porušení práva na překlad podstatných dokumentů trestního řízení, což musí ověřit předkládací soud, stejně jako použitelnost tohoto ustanovení na porušení práva být informován o svých právech na tlumočení a překlad podstatných dokumentů.
- 73 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 2 odst. 5 a čl. 3 odst. 5 směrnice 2010/64 ukládají členským státům zajistit, aby měly dotyčné osoby v souladu s postupy vnitrostátního práva právo podat opravný prostředek proti rozhodnutí, že tlumočení či překlad není zapotřebí.
- 74 Tato směrnice ani směrnice 2012/13 však neupřesňují důsledky, které vyplývají z porušení práv, která jsou v nich stanovena, zejména v takovém případě, jako je ten, který je předmětem věci v původním řízení, kdy dotyčná osoba nebyla informována ani o takových rozhodnutích ani o svém právu na pomoc tlumočnicka a překlad dotčených dokumentů, nebo dokonce o vyhotovení některých z těchto dokumentů.
- 75 Podle ustálené judikatury platí, že při neexistenci zvláštní právní úpravy v dané oblasti spadají podmínky uplatňování práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, do působnosti vnitrostátního právního řádu členských států na základě zásady procesní autonomie členských států. Tyto podmínky však nesmí být méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti), ani nesmí být upraveny tak, aby v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity) (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. června 2021, *BNP Paribas Personal Finance*, C-776/19 až C-782/19, EU:C:2021:470, bod 27 a citovaná judikatura).

- 76 Co se týče zásady rovnocennosti, s výhradou ověření, které musí provést předkládající soud, nic ve spise, který má k dispozici Soudní dvůr, nenasvědčuje tomu, že by taková zásada byla porušena použitím článku 120 CPP v případě porušení práv vyplývajících ze směrnic 2010/64 a 2012/13. Tento článek totiž upravuje podmínky, za kterých se lze dovolávat neplatnosti, nezávisle na otázce, zda tato neplatnost vyplývá z porušení pravidla, které je založeno na ustanoveních vnitrostátního práva nebo na ustanoveních unijního práva.
- 77 Pokud jde o zásadu efektivit, je třeba připomenout, že i když směrnice 2010/64 a 2012/13 neupravují podmínky uplatňování práv v nich stanovených, nemohou tyto podmínky ohrožovat cíl těchto směrnic, kterým je zajistit spravedlivé trestní řízení, jakož i respektování práv podezřelého a obviněného na obhajobu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. října 2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, bod 63, jakož i ze dne 22. března 2017, Tranca a další, C-124/16, C-188/16 a C-213/16, EU:C:2017:228, bod 38).
- 78 Na jedné straně má přitom povinnost informovat podezřelé a obviněné o jejich právech na tlumočení a překlad stanovených v čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64, kterou vnitrostátním orgánům ukládá čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2012/13, zásadní význam pro účinné zajištění těchto práv, a tedy i pro dodržování článku 47 a čl. 48 odst. 2 Listiny. Bez tohoto informování by se totiž dotyčná osoba nemohla dozvědět o existenci a rozsahu těchto práv ani se domáhat jejich dodržování, takže by pro ni nebylo možné plně vykonávat svá práva na obhajobu a na spravedlivý proces.
- 79 Požadovat tak po osobě dotčené trestním řízením vedeným v jazyce, kterým nemluví či mu nerozumí, aby ve stanovené prekluzivní lhůtě poukázala na okolnost, že nebyla informována o svých právech na tlumočení a překlad stanovených v čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64, by tak mělo za následek, že by právo být informován zaručené v čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2012/13 bylo zbaveno své podstaty, a byla by tím zpochybněna práva této osoby na spravedlivý proces a respektování práv na obhajobu, jež jsou zakotvena v článku 47 a čl. 48 odst. 2 Listiny. Bez takového informování by si totiž uvedená osoba nemohla být vědoma, že její právo být informována bylo porušeno, a nemohla by tedy na toto porušení poukázat.
- 80 Mimoto je takový závěr rovněž třeba učinit z téhož důvodu ohledně práv na tlumočení a překlad stanovených v čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64, pokud dotyčná osoba nebyla informována o existenci a rozsahu těchto práv.
- 81 Vzhledem k tomu, že v projednávané věci, jak je uvedeno v bodě 45 tohoto rozsudku, předkládací rozhodnutí výslovně neuvádí, že TL nebyl při sdělení obvinění informován o svém právu na tlumočení a překlad podstatných dokumentů trestního řízení vedeného proti němu, je na předkládajícím soudu, aby případně ověřil, zda mu tyto informace byly skutečně podány.
- 82 Na druhé straně, i když dotyčná osoba skutečně obdržela takové informace včas, je ještě třeba, jak v podstatě uvedl generální advokát v bodech 83 až 87 svého stanoviska, aby věděla o existenci a obsahu dotčeného podstatného dokumentu, jakož i o účincích s ním spojených, aby se mohla dovolávat porušení svého práva na překlad tohoto dokumentu či práva na tlumočení při jeho vyhotovení, která jsou zaručena v čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64, a aby tak mohla využít práva na spravedlivý proces při respektování práv na obhajobu, tak jak vyžaduje článek 47 a čl. 48 odst. 2 Listiny.

- 83 Zásada efektivity by tudíž byla porušena tehdy, kdyby lhůta, v rámci níž umožňuje vnitrostátní procesní ustanovení dovolávat se porušení práv přiznaných čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64, jakož i čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2012/13, začala plynout ještě před tím, než byla dotyčná osoba informována v jazyce, kterým mluví nebo kterému rozumí, jednak o existenci a rozsahu svého práva na tlumočení a překlad a jednak o existenci a obsahu dotčeného podstatného dokumentu, jakož i o účincích, jež jsou s ním spojeny (obdobně viz rozsudek ze dne 15. října 2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, body 66 a 67).
- 84 Ze zjištění učiněných v projednávané věci předkládajícím soudem, který je jediný příslušný k výkladu ustanovení vnitrostátního práva, přitom vyplývá, že pouhé použití článku 120 CPP na situaci dotčenou v původním řízení, tak jak bylo patrně provedeno soudem prvního stupně, nemůže zajistit dodržení požadavků vyplývajících z předcházejícího bodu.
- 85 Z informací, které má Soudní dvůr k dispozici, zejména vyplývá, že podle čl. 120 odst. 3 písm. a) CPP musí být neplatnost úkonu prováděného za přítomnosti dotyčné osoby namítána před dokončením tohoto úkonu pod sankcí prekluze.
- 86 To znamená, zejména pro úkon jako je PTP, že osoba, která se nachází v takové situaci jako TL, je *de facto* zbavena možnosti namítat neplatnost. Pokud totiž tato osoba, která nezná jazyk trestního řízení, není schopna porozumět významu procesního úkonu a jeho důsledkům, nemá k dispozici dostatečné informace pro posouzení nezbytnosti tlumočení během tohoto úkonu nebo písemného překladu tohoto úkonu, který se může jevit jako pouhá formalita. Kromě toho možnost dovolávat se neplatnosti uvedeného aktu je později ovlivněna tím, že chybí informace ohledně práva na takový překlad a tlumočení, jakož i tím, že lhůta pro namítnutí této neplatnosti v podstatě končí okamžitě pouhým ukončením dotčeného úkonu.
- 87 Za těchto podmínek přísluší předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda může dospět k takovému výkladu vnitrostátní právní úpravy, který umožní dodržet požadavky vyplývající z bodu 83 tohoto rozsudku, a zajistit tak výkon práv na obhajobu v rámci spravedlivého procesu.
- 88 Pro případ, že by měl vnitrostátní soud za to, že takový výklad vnitrostátních právních předpisů dotčených ve věci v původním řízení není možný, je nutno připomenout, že ze zásady přednosti plyne, že pokud vnitrostátní soud, jenž má v rámci svých pravomocí uplatnit ustanovení unijního práva, nemůže vyložit vnitrostátní právní úpravu v souladu s požadavky unijního práva, má povinnost zajistit plný účinek požadavků tohoto práva ve sporu, jenž mu byl předložen, tak, že na základě své vlastní pravomoci podle potřeby upustí od použití jakékoli vnitrostátní právní úpravy či praxe, i když jsou pozdějšího data, které jsou v rozporu s ustanovením unijního práva s přímým účinkem, aniž musí nejprve žádat o odstranění této vnitrostátní právní úpravy či praxe legislativní cestou nebo jakýmkoliv jiným ústavním postupem či na toto odstranění čekat [rozsudek ze dne 8. března 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Přímý účinek), C-205/20, EU:C:2022:168, bod 37].
- 89 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na předběžnou otázku odpovědět tak, že čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64, jakož i čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2012/13, ve světle článku 47 a čl. 48 odst. 2 Listiny, jakož i zásady efektivity, musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které se porušení práv stanovených v uvedených ustanoveních těchto směrnic musí dovolávat nositel těchto práv ve stanovené prekluzivní lhůtě, když tato lhůta začíná plynout ještě před tím, než byla dotyčná osoba informována v jazyce,

kterým mluví nebo mu rozumí, ohledně jednak existence a rozsahu svého práva na tlumočení a překlad a jednak existence a obsahu dotčeného podstatného dokumentu a účincích s ním spojených.

K nákladům řízení

- 90 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (prvního senátu) rozhodl takto:

Článek 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení, jakož i čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení, ve světle článku 47 a čl. 48 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie, jakož i zásady efektivity, musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které se porušení práv stanovených v uvedených ustanoveních těchto směrnic musí dovolávat nositel těchto práv ve stanovené prekluzivní lhůtě, když tato lhůta začíná plynout ještě před tím, než byla dotyčná osoba informována v jazyce, kterým mluví nebo mu rozumí, ohledně jednak existence a rozsahu svého práva na tlumočení a překlad a jednak existence a obsahu dotčeného podstatného dokumentu a účincích s ním spojených.

Podpisy